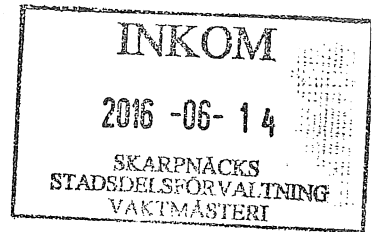

1.

Öppet brev till Stockholms stads Byggeneral Torleif Falk,
Stadsledningskontoret

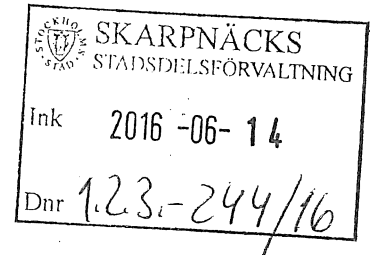
Gäller

Program för Hammarbyhöjden och Björkhagen DNR 2012-10147-53

Pressmeddelande till Dagens Nyheter och Mitt i Skarpnäck/Hammarby

För kännedom:

Exploateringskontoret, Stadsbyggnadskontoret, Stadsdelsnämnden i
Skarpnäck

Lyft blicken och se ut, en lösning i bostadskrisen.

Att köra fast i strider på det lokala kvartersplanet hindrar oss bara att se hela perspektivet, hela staden, hela regionen. För att lösa problemen för de som verkligen har behoven så behövs det helt andra grepp, nya kollektiva förbindelser och även helt nya stadsdelar. Det är att våga vara visionär och att fota visionen i verkligheten. Mark finns i ytterstaden, låt även kranskommunerna få de resurser och satsningar de efterfrågar, de har marken, regionen har behoven, låt de bygga.

Ser man vad och hur det byggs och hur det marknadsförs så inser man att det inte löser våra behov utan är bara prisdrivande, spär på gentrifieringen och bäddar för den lånebubbla alla fruktar.

Vi upplever att girigheten efter attraktivaste mark att exploatera för de lönsammaste byggen och det lättast sålda lägenheterna och radhusen lockar politiker och tjänstemän att försöka göra markaffärer på våra grönområden, och tvingar oss grannar och medborgare till fel strid om fel saker.

Det är hög tid att lämna ett förlegat centralistiskt tänkande som hörde den gamla begränsade staden till för att i stället vända sig utåt mot den obegränsade, skiftande och varierande staden, inkludera allt grönt och

alla förorter för att få en stad för alla.

Vi ger och har givit plats för nyproduktion i närförort. Sjästad, Nya Hagastaden, Norra Djurgårdsstaden och ett massivt byggande på kajer och i gamla industriområden men vi kan inte se att det har givit tak över huvudet för en enda bostadslös låginkomsttagare.

Vi uppmanar inblandade politiker och tjänstemän att hjälpa till att skydda, rädda och bevara den viktiga närnatur vi har idag i närförorten och vända blicken utåt för att skapa ett hållbart byggande för de grupper som idag har svag ekonomi, som man säger sig bygga för.

Om programområdet;

Nytorps Gärde har varit sjöbotten och ligger nere i en dalsänka. Vid skyfall är det risk att det kan bli vattentäckt, *som du Torlef Falk påpekar i en intervju*, när det gäller delar av Älvsjö, så gäller samma sak således även för Nytorps Gärde, sättningar i angränsande fastigheter skvallrar om detta.

Det ligger ett stort värde i att bevara närnaturen, vårt naturkapital, till framtiden inte minst med tanke på kommande klimatförändringar med bl. a. skyfall, där varje träd och grönområde behövs för att ta hand om vattnet. Våra grönområden behövs också för att människan behöver rekreation i just skogar och på gården, det finns mycket forskning på just detta och detta behov av orörd natur ökar, speciellt i storstäderna. När staden växer bör de skyddade natur- och rekreationsområden växa med staden.

Ett antal av remissinstanserna har yttrat sig i att det är olämpligt att bygga på Nytorps Gärde. Även med hänsyn till alla aktiviteter som pågår där och att det är den enda platta större yta som är tillgänglig för även de med fysiska funktionsnedsättningar. Det är vårt rekreationsområde, som absolut måste vara kvar även till de som kommer att flytta in i alla nybyggda bostäder i framtiden i området och till våra barn och barnbarn.

Hammarbyskogens status som gammelskog visar sig med en rad signalarter som exempelvis ekticka, talticka och tofsmes. Här finns grodrika våtmarker och ädellövträd däribland över tusen ekar. Hammarbyskogen utgör den ekologiska spridningsvägen för naturreservatet i Årstaskogen, den till Nackareservatet/Tyrestakilen. Här möter barn från de flesta av Hammarbyhöjdens alla förskolor en omväxlande och oorganiserad natur som är nära och lättillgänglig på ett helt annat sätt än vad Nackareservatet är här.

Vi i gruppen/föreningen Skydda Nytorps Gärde och gruppen Rädda Hammarbyskogen **har samlat in över 20.000 namnunderskrifter** som protesterar mot att Nytorps Gärde och Hammarbyskogen ska exploateras med bostadsbygge. Dessa namnlistor har vi lämnat till Roger Mogert ordförande i Stadsbyggnadsnämnden. Efter överlämnandet fortsätter det att strömma in namnunderskrifter. Dessa många underskrifter borde ge en fingervisning om vad människor tycker om denna exploatering och förstöring av vår närnatur, vårt naturkapital i stadsdelen.

Vi vill;

Att ansvariga politiker tar initiativet från marknaden och fokuserar på bra bostäder till de med de största behoven

Att tungvikten i bostadssatsningarna görs på hårdgjorda ytor, som förbättringar och komplement där detta behövs, exempelvis för att lyfta slitna och segregerade stadsdelar

Att nära tillgång till oorganiserad natur och rekreationsområden säkras vid allt bostadsbyggande

Att kranskommunerna involveras och kommunkonkurrensen motarbetas

Att de Gröna Kilarna skyddas och respekteras, befintliga natur och rekreationsvården respekteras

Att det inte byggs bostäder i Hammarbyskogen

Att det inte byggs bostäder på Nytorps Gärde

Bilagor:

Varför bevara Nytorps Gärde

Varför bevara Hammarbyskogen

Föreningen/gruppen Skydda Nytorps Gärde och
gruppen Rädda Hammarbyskogen

Kontaktperson

Skydda Nytorps Gärde

[Redacted]

[Redacted]

e-post [Redacted]

Kontaktperson

Rädda Hammarbyskogen

[Redacted]

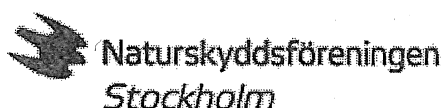
[Redacted]

[Redacted]

Vi två grupper/föreningar är medlemmar i Naturskyddsföreningen

och i Ny Grön Stad

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Stockholms stadsbyggnadskontor
Registraturen
Box 8314
104 20 Stockholm

2014-08-29

Yttrande från Stockholms Naturskyddsförening och Söderorts Naturskyddsförening över förslag till program för Hammarby och Björkhagen dnr 2012-10147-53

Sammanfattning

- Avbryt den planerade exploateringen av Hammarbyskogen och Nytorps gårde
- Programmet utgör uppenbart en betydande miljöpåverkan och en miljökonsekvensbeskrivning måste då upprättas
- Ekosystemanalyser bör göras innan fortsatt planering
- Hammarbyskogen bör införlivas i Nackareservatet
- Nytorps gårde har större naturvärden än vad som anges i programmet
- För ny bebyggelse bör redan hårdgjorda ytor användas som vägar och parkeringsytor

Inledning

Stockholms stad vill bygga mellan 2100 och 2600 bostäder samt skolor och förskolor inom programområdet. I huvudsak föreslås bebyggelse ske på naturmark. Någon analys av vilka ekosystemtjänster dessa grönområden genererar finns tyvärr inte i programmet eller i den underliggande områdesanalysen.

Stockholms och Söderorts Naturskyddsföreningar ser med oro på förslaget. Om de föreslagna planerna realiserar så innebär det en omfattande exploatering i Stockholms *ekologiskt särskilt betydelsefulla områden*¹. Ca 6 ha av Hammarbyskogen föreslås tas i anspråk för bebyggelse. Det är den mest omfattande exploateringen av särskilt betydelsefulla grönområden i Stockholm som vi känner till.

Vi ser allvarligt också den föreslagna bebyggelsen av Nytorps gårde som i områdesanalysen inte bedömts ha några särskilda naturvärden men däremot klassats som mycket värdefullt ur social aspekt. Vi menar att Nytorps gårde undervärderas vad gäller naturvärden.

Som i flera andra program och planer talas om att koppla samman stadens delar. Koppla samman tycks vara lika med att bygga fler bilvägar genom stadens olika grönområden. Vi vänder oss starkt emot denna retorik som Stockholms stad hela tiden använder sig av. Grönområden kan istället vara det som kopplar samman stadsdelar med varandra, de kan

¹ Den Gröna Promenadstaden, utställningshandling

erbjuda mötesplatser, rekreation och naturupplevelser förutom att de har andra viktiga funktioner som dagvattenhantering m.m.

Istället för att ta naturmark i anspråk för bebyggelse bör man titta närmare på redan hårdgjorda ytor som vägar och parkeringsplatser. Områden som skulle lämpa sig bättre att bygga på än de nu föreslagna är t.ex. området mellan Åstorpsringen och Dalens sjukhus istället för att bebygga delar av Nytorps gårde. Parkeringsytor man skulle kunna ta finns t.ex. Kalmgatan och Nathorstvägen. Vi upplever att man nu bara har tittat på mark som ägs av staden och som är lätt att exploatera, alltså naturmark, men man måste anstränga sig mer än så om man verkligen vill bygga en "hållbar" stad.

Val av planeringsinstrument – Fördjupad översiktsplan bättre än program

Stockholms stad väljer att arbeta med program som planeringsinstrument innan detaljplanearbetet startas.

Vi skulle gärna se att man istället valde att arbeta med fördjupade översiktsplaner (FÖP). Vi menar att det vore ett bättre sätt att hantera de mycket komplexa frågorna som måste hanteras när Stockholm förtätas. En FÖP ställer andra krav på samråd med kommunmedborgarna då den, precis som en översiktsplan, ska sändas både på samråd och sedan utställning. En FÖP ska också miljöbedömas precis som en översiktsplan, alltså måste en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) tas fram. Miljökonsekvenserna behandlas visserligen i de program som tas fram men inte på samma sätt som om en MKB enligt miljöbalkens krav hade upprättats. Vi ser flera fördelar med FÖP som planeringsinstrument istället för planprogram. I synnerhet som översiktsplanen är otydlig och svårtolkad.

Överensstämmelse med Promenadstaden

När det gäller överensstämmelse med *Promenadstaden*, vill föreningarna framhålla att den s.k. Planeringsinriktningen under kapitlet *Idrott, rekreation och attraktiva grönområden* säger att: "*Den ekologiska infrastrukturens kvaliteter och samband, i form av kärnområden, spridningszoner och buffertzoner ska värnas och utvecklas så att stockholmarnas behov av en upplevelserik rekreation inte äventyras*". I samrådsunderlaget till den *Gröna Promenadstaden* står följande att läsa: "*En väl fungerande grönstruktur är avgörande för Stockholms växt- och djurliv samt för stadens klimat-anpassning och andra viktiga ekosystemtjänster*", liksom att "*Den biologiska mångfalden är beroende av större sammanhängande naturområden, så kallade kärnområden, sammanbundna med väl fungerande spridningszoner*". Föreningarna vill även uppmärksamma det Tillväxt, Miljö och Regionplanering (TMR) skriver på sin webbsida: "*I starkt fragmenterade landskap, som stadsmiljöer eller urbaniserade regioner, är det ofta svårt för olika arter att röra sig mellan olika mark- och vattenområden. Om de ekologiska sambanden blir alltför svaga så riskerar man att den biologiska mångfalden gradvis utarmas, vilket inte bara påverkar arterna i sig, utan även de upplevelsevärden, rekreationsvärden och andra ekosystemtjänster som dessa grönområden idag erbjuder*".² Att programmet stämmer överens med *Promenadstaden* är alltså inte självklart i synnerhet som översiktsplanen är både motsägelsefull och otydlig.

Samband - kopplingar

² MTR: Slutseminarium om Gröna samband. <http://www.tmr.sll.se/Vart-uppdrag/Kalendarium/Slutseminarium--Grona-samband/>

I områdesprogrammet hänvisas till *Promenadstadens* idé om att koppla samman stadens delar. Att koppla samman staden behöver inte vara fel men man måste givetvis i varje enskilt fall noga analysera denna fråga och inte lägga en schablon över hela staden och peka ut alla grönområden som barriärer. Tyvärr är det just så Stockholm stad verkar göra. Vi ser det i förslaget till Samband Högdalen-Farsta, där Rågsveds friområde föreslås hårdexploateras, och vi i förslaget till samband mellan Bagarmossen och Skarpnäck samt även i det nu aktuella programmet för Hammarbyhöjden-Björkhagen.

Det förefaller som om hela Stockholms natur borde förvandlas till park där människor vandrar kring längs strikt utstakade vägar. Vi vill påpeka att växter och djur har rätt till egna miljöer och att kort sagt naturen har ett värde i sig själv. Vi betvivlar starkt att en "förädling" av naturen skulle förstärka viktiga ekologiska spridningsvägar eller för den delen öka. Motsatsen är troligare.

Behov finns av ekosystemanalys

Föreningarna menar att alla planer och planprogram borde föregås av ekosystemtjänstanalyser där man studerar förutsättningarna för eventuell förtätning och annan utveckling innan man börjar planera. I detta ingår att kartlägga vilka ekosystemtjänster som finns inom området så att planeringen sedan kan utgå från dessa. Detta för att inte viktiga ekosystemtjänster som reglering av vattenflöden, pollinering, klimatutjämning, rening av luften m.m. ska byggas bort. Med ekosystemtjänstanalyser kan planeringen istället bidra med att förstärka ekosystemtjänsterna.

Ett första steg i en kartläggning av vilka ekosystemtjänster som finns i området är att göra totalsummering göras över hur många träd som ska fällas och utifrån detta med hjälp av senaste forskningsrönen beräkna vilka ekosystemtjänster dessa träd och marken under dem (mark motsvarande ungefär motsvarande trädet krona) utför. Ekosystemtjänster som rening av luft, infiltration av regnvatten, bibehållande av grundvattennivå, bullerdämpning (där så är aktuellt) och upptag av koldioxid kan bl.a. undersökas här. Föreningeen rekommenderar Stockholms stad att ta kontakt med Albaeco respektive Stockholms Resilience Center för att få fram data om vad träden och grönstrukturen sammantaget betyder i termer av ekosystemtjänster. För att ekosystemtjänstanalyser ska bli heltäckande behöver mer än bara trädens ekosystemtjänster redovisas varför föreningen vill att Stockholms stad redovisar mer än just träden och deras ekosystemtjänster inom programområdet.

Behovsbedömning

Programmet och de efterföljande detaljplanerna bedöms av stadsbyggnadskontoret inte utgöra en betydande miljöpåverkan och att en miljöbedömning därmed inte behöver göras. Vi delar inte den uppfattningen. Programmet innebär exploatering av naturområden med mycket höga ekologiska och sociala värden. Stora delar av Hammarbyskogen, ett ekologiskt särskilt betydelsefullt område, kommer att förstöras. Även en stor del av Nytorps görde föreslås exploateras. Detta påverkar inte bara livsvillkoren för djur- och växter utan också ekosystemtjänster som är viktiga i staden som luftrening, utjämning av vattenflöden, temperaturutjämning m.m.

Enligt stadsbyggnadskontoret bedöms programmet inte strida mot några kommunala riktlinjer. I Stockholms miljöprogram finns ett mål (Kap 4.1) som lyder: Mark- och vattenområden som har särskild betydelse för den biologiska mångfalden ska stärkas och utvecklas. Alltså strider områdesprogrammet mot kommunala riktlinjer vilket ger skäl för en miljöbedömning.

I bilaga II till EG:s direktiv om Miljöbedömningar av vissa planer och program 2001/42 EG uppräknas kriterier för att avgöra om påverkan kan antas vara betydande. Dessa kriterier finns även i bilaga 4 till MKB-förordningen. Det framgår tydligt att man ska bedöma planens ackumulerande effekt (eller totaleffekt som det står i MKB-förordningen). Detta betyder bl.a. att man inte bara ska bedöma den just nu aktuella planen utan att man ska se den i ett sammanhang med t.ex. kommande detaljplaner i samma område. Detta görs så gott som aldrig i detaljplaneskedet så det är nu i programskedet som det finns en möjlighet att göra en helhetsbedömning av miljöeffekterna.

Påverkans storlek och fysiska omfattning ska också vägas in. I Bilaga II till EG-direktivet nämns också geografiskt område och antalet personer som kan antas komma att beröras. Ett mycket stort antal människor berörs av programmet och det är en mycket omfattande exploatering av värdefull naturmark som föreslås.

Enligt föreningens uppfattning är det otvetydigt så att en samlad miljökonsekvensbeskrivning för hela programmet Hammarbyhöjden-Björkhagen bör göras

Programmet strider mot Stockholms Miljöprogram samt de nationella miljömålen

Vi hävdar att planen uppenbart strider mot miljömål 4.1 i det nu gällande miljöprogrammet för Stockholms stad:

4.1 Mark- och vattenområden som har särskild betydelse för den biologiska mångfalden ska stärkas och utvecklas

Delmålet innebär att:

- *Intrång i oersättliga funktioner undviks.*

Eftersom planförslaget innebär att icke ersättningsbara värden förstörs, bl.a i form av flerhundraårig tallskog, strider planen uppenbart mot ovanstående miljömål.

Synpunkter och kommentarer gällande förslagna bebyggelseområden

1. Överdäckning av Hammarbyvägen.

Vi är ofta positiva till överdäckning av vägar men i detta fall så görs ingrepp i ett kritiskt avsnitt av Hammarbyskogen. Som sägs i programmet placeras husen där det ekologiska sambandet redan är svagt. Detta ska kompenseras med planteringar på överdäckningen och det talas också om gröna tak och fasader på husen. Om detta kan kompensera för ingreppet är tveksamt. Skogen utgörs i detta område av en mycket värdefull ädellövskog där inslaget av stora askar är särskilt framträdande. Det finns även en del död lövved av grova dimensioner vilket annars är ovanligt. Vi efterlyser mer ingående inventeringar av området. Det ekologiska sambandet ska studeras vidare i detaljplaneskedet sägs det, vi menar att sådana studier borde ha gjorts nu i programskedet för att avgöra om platsen är möjlig att bebygga utan stora negativa konsekvenser. När en plan har kommit till detaljplaneskedet brukar det vara försent att göra stora ändringar i planen eller att avbryta planarbetet.

2. Hammarbyskogen.

Hammarbyskogen var i samband med bildandet av Nackareservatet påtänkt att ingå i reservatet. Värdena är så pass höga, både ekologiskt och socialt, att ett reservatsförordnande för Hammarbyskogen är väl motiverat. Områdesanalysen är också tydlig med de höga

värdena i Hammarbyskogen även om vi menar att området har större värden för groddjur än vad som anges där då ett flertal våtmarker finns i skogen, inte minst gäller det området där skolan planeras. Hammarbyskogen bör ses som en förlängning av Nackareservatet och istället för att bebygga stora delar av skogen borde sambandet med Årstaskogen stärkas. Hammarbyskogen har också stora sociala värden vilket också belyses i områdesanalysen. Ett flertal skolor och förskolor har Hammarbyskogen som sin närskog där dagliga besök kan göras. Detta är en mycket viktig kvalitet som inte kan "kompenseras" av Nackareservatet som ligger för långt bort för att kunna erbjuda samma naturkontakt.

Viktigt att tänka på är att av de ytor som återstår av Hammarbyskogen, om planerna genomförs, till stor del utgörs av branter och berg som inte kan betraktas som tillgängliga för rekreation och friluftsliv. I synnerhet inte för små barn och äldre personer. Vid en blick på kartan kan det tyckas som att det finns ganska mycket skog kvar att vistas i men så är alltså inte fallet.

Hela Hammarbyskogen klassas av Stockholms stad som ekologiskt särskilt betydelsefullt och borde då enligt Den gröna promenadstaden samt Stockholms stads miljöprogram "skyddas och utvecklas". Nu föreslås istället ca 6 hektar av denna skog att förstöras, det är den kanske enskilt största exploateringen i de särskilt betydelsefulla områdena som planeras just nu. Detta är enligt föreningarna helt oacceptabelt och planeringen bör avbrytas.

3. Nytorps gärde.

Som vi tidigare nämnt anser vi att Nytorps gärde har högre ekologiska värden än vad som anges i programmet såväl som i områdesanalysen. Det tycks som att inventeringarna varit mer inriktade på skogliga värdén. Brynmiljöerna uppges dock ha naturvärden men utan de omgivande öppna markerna finns inga bryn så att, som görs i områdesanalysen, ange att de öppna fälten saknar naturvärden är ett feltänk. De öppna fälten är viktiga för många djur som födosöker där och inte minst för olika pollinerande insekter som humlor och bin. Även om inga sällsynta arter förekommer där anser vi att gärdet har naturvärden.

Områdesanalysen är däremot tydlig med att Nytorps gärde har stora sociala värden. Sammantaget med de ekologiska värdena och de ekosystemtjänster som genereras där anser vi att Nytorps gärde har höga värden som motiverar att gärdet som helhet bör bevaras. De ekologiska värdena kan höjas betydligt om vissa delar av gärdet sköts som slåtteräng istället för att bara klippas kort överallt.

Övriga förtättningsområden.

Utöver ovanstående tre större bebyggelseområden föreslås en rad mindre förtätningar där så gott som samtliga är på naturmark. Detta är ett stort feltänk, vi kommer att behöva de gröna ytor vi har idag i stadsbebyggelsen då de genererar viktiga ekosystemtjänster som vi kommer att vara än mer beroende av i framtiden med bl.a. varmare somrar och häftigare skyfall. Grönområdena buffrar för bl.a. extremväder, något vi såg betydelsen av under sommarens regnoväder.

Konsekvensanalyser

Planprogrammets miljökonsekvensanalys är för grund och programmet skulle istället behöva en riktig miljökonsekvensbeskrivning. Vi menar också att alla planer och planprogram borde föregås av hållbarhetsanalyser där man studerar förutsättningarna för eventuell förtätning och

annan utveckling innan man börjar planera. I detta ingår att kartlägga vilka ekosystemtjänster som finns inom området så att planeringen sedan kan utgå från dessa. Detta för att vi inte ska bygga bort viktiga ekosystemtjänster som regelring av vattenflöden, pollinering, klimatutjämning, rening av luften m.m. Med ekosystemtjänstanalyser kan planeringen istället bidra med att förstärka ekosystemtjänsterna.

Beatrice Sundberg
Ordförande Stockholms Naturskyddsförening

Einar Engström
Ordförande Söderorts Naturskyddsförening

Ronny Fors
Projektledare Grönare stadsbyggnad, Stockholms och Söderorts Naturskyddsföreningar

Roger Mogert

Om den pedagogiska utmaningen och hotet mot tilltron till de demokratiska institutionerna

Rådande förutsättning

I september gick vi till valurnorna för att besluta hur Stockholm och Sverige skall styras framöver, vi gick till val om vår framtid. I riket likväl som i Stockholms kommun så röstade vi bort Aliansen. I de vallokaler som låg i våra stadsdelar var detta utfall extra tydligt. Är valdes Alliansen bort, de partier som tog avstånd från en exploatering på Nytorps Gärde och i Hammarbyskogen gick mot en kraftigt och mycket övertygande seger, och det trots att väljarna prioriterar flera viktiga frågor och de parter som segrade inte är några enfrågepartier. Det är svårt att inte se att striden om skog och gärde inte tydligt påverkade detta utfall.

Valets utfall gav oss rödgrön regering i riket, röd-grön-rosa styre i kommunen. Utfallet resulterade även i att Ewa Larsson från mp blev ordförande i Stadsdelsnämnden i Skarpnäck. På alla nivåer inom den parlamentariska demokratin segrade man, endast Landstinget blev Moderaterna och deras bröder kvar i styret. Den övertygande majoriteten i vår stadsdel kände sig som segrare, ett dåligt förslag hade på ett övertygande sätt valts bort, med detta de som drev det. Det var just det utfallet som avsågs av majoriteten av de som gick till valet och segrade.

De som drivit exploateringsplanerna för Hammarbyskogen och Nytorps Gärde förlorade med marginal, socialdemokraterna som skyggade för att ge alltför tydligt besked och gjorde ett svagt val men vann plats i en majoritet i en "ny allians" med mp, v, och fi, en majoritet som sagt sitt om Hammarbyskogen och Nytorps Gärde.

Att i dessa rådande förutsättningar sätta sig i de bortröstades knä, för att med ett mandat hämtat i andra delar av Stockholm forcera igenom ett i högsta grad bortröstat förslag rakt in i hjärtlandet i sina koalitionsbröders väljarbas, ja rakt i deras starkaste rekryteringsbas. Det är fullt formellt möjligt att göra, JA, men vad säger socialdemokraterna till de som i våra stadsdelar firade hela supervalåret, vad är ert pedagogiska budskap om hjärtat i demokratin till dem?

Nu har i Stockholm Kommun en koalition som är helt överens om att det behöver byggas bostäder. Majoriteten av den majoritet som ni segrade tillsammans med har program för att bygga hyresrätter för de som idag inte kan ta del av det stora utbud av bostadsrätter som de parter som förlorade valet har skapat av alla de hyresrätter som man lät omvandla. Stockholm behöver inte mer stadsradhus, inte dyra bostadsrätter, inte stora, därmed dyra hyresrätter. Ta initiativet från byggbranschen och våga fatta självständiga beslut med de partier och väljare som ni segrade med, inte med de parter och de förslag som så uppenbart valts bort.

Vi är övertygade att vägen till bostäder går med kollektivtrafik och den går via samordning. Endast så kan priserna på nyproduktion hållas nere. Att våga lita på förorten som form av stad och bygga förtätningar i enlighet med Regional Utvecklingsplan För Stockholm i enlighet med Landstingets ambitioner om samordning över kommungränserna, och i enlighet med Länsstyrelsens starkt markerade prioritering av skydd av stadsnära natur- och friluftsvärden är vara modig och framsynt. Vi ser att det fortfarande kan byggas åtskilligt på redan hårdgjorda ytor precis som man redan tagit södra Hammarbyhamnen i anspråk och snart kommer att göra i Slakthusområdet. Mycket av de flerfamiljshus som redan byggts i våra stadsdelar har funkade bra även om det blivit och tenderar att bli alldeles för dyrt. Vi vill bygga men vi vill bygga bra stad och med prioritering på för de som har de största behoven. För detta behövs det framsynt politik och modig politisk styrning, en sådan tradition finns hos socialdemokratin, använd den.

b)

Som planarbete och exploatering genomförs idag är det allt för uppenbart att det är vid styrelseborden på några få stora byggföretag som besluten tas om vad som skall byggas var. Samtidigt som nyanlända, inflyttande och våra barn har svårt att hitta den typ av bostäder de har råd att betala så bereds det plats för "stadsradhus", bostadsrätter och stora, därmed dyra hyresrätter i för

marknaden attraktiva city-nära lägen, ofta marknadsförda med närheten till natur som starkaste säljargument. Grönområden som av stadens egen expertis identifierats ekologiska värdekärnor, höga friluftsvärden och kulturmiljöer hotas. En klassisk ambition att bygga bra stad får stryka på foten för kortsiktiga vinstintressen. När företag vill göra snabba och bra affärer så får behoven för kommande och nuvarande stockholmare stryka på foten.

Kommunalt konkurranstänkande och egoism har stått i vägen för en framsynt utveckling av regionen. Medans flera kranskommuner efterfrågar byggprojekt på förberedd mark har under det senaste decenniet stadsradhusen duggat tätt över närförort, i synnerhet över våra stadsdelar. Gentrifieringen piskar upp priserna och stänger grindarna för vanligt folk. Med rådande regler och avtal följer även hyresrätten med i prisdrivet. Med sina femprocentiga höjningar per år bildar de svans på bostadsrätten. Nyproducerat startar redan från början i ett högt prisläge. Inga bostadbidrag kan kompensera för detta.

Offra inte gammelskog och friluftslivets viktigaste gården för exploateringar som inte svarar mot våra största behov, hälsa och ett boende som de mest behövande kan betala. Dyra bostäder till några få ger inte billiga bostäder till de många.

c)

Dyra bostäder till några få ger inte billiga bostäder till de många. Vägen till bostäder går med kollektivtrafik, det är där resurserna skall läggas, då når man mer, då når man fler. För detta behövs det samordning, för det har vi landstinget.

Föreningen/Gruppen
Skydda Nytorps Gärde
kontaktperson

[Redacted signature area]

2015-06-01

Med anledning av Stadsbyggnadskontorets Förslag till Beslut vid Stadsbyggnadsnämndens möte den 11 juni 2015 föreslår vi:

1. Att Stadsbyggnadsnämnden **inte godkänner redovisningen** av programsamrådet.

I redogörelsen redovisas sammanfattade synpunkter från

från 9 Remiss-svar

12 Sakägare

8 Föreningar/Grupper

4 olika likalydande skrivelser från sammanlagt 47 personer

382 skrivelser representerande sammanlagt 436 personer

415 Synpunkter

I sitt tjänsteutlåtande skriver Stadsbyggnadskontoret "Under samrådet har strax under 600 synpunkter inkommit." Knappt 200 synpunkter saknas således i redovisningen. Vi känner också till ett antal skrivelser inkomna senast 28:e augusti 2014, som saknas i redogörelsen.

Till detta kommer att ärendets förra projektledare, Linda Palo, lovat oss att höra av sig så snart sammanställningen var klar. Hennes efterträdare, Martin Edfeldt har lovat detsamma. Först i maj har vi kunnat ta del av den **ofullständiga samrådredogörelsen daterad 2014-12-01**.

2. Att Stadsbyggnadsnämnden **kräver en ekonomisk analys av de totala kostnaderna förr exploatering av Hammarbyskogen och Nytorps Gärde**, innan man lägger ner mer arbete på dessa delar av det föreslagna programmet. Analysen skall även omfatta kostnaderna för förlorade ekosystemtjänster. Vad kommer kostnaderna att bli för nuvarande och framtida boende och för Stockholms skattebetalare? Är de delarna av programmet försvarbara jämfört med alternativa områden i staden?

3. Att Stadsbyggnadskontorets förslag till kompletterande utredningar ändras:

Idéerna om **Parkprogram för Nytorps gärde** framstår som skattefinansierad lekstuga för välavlönade arkitektbyråer som saknar förankring i området. Det enda som efterfrågas är en välbehövlig upprustning och möjligen utbyggnad av badet. Det föreslagna Aktivitetsstråket har inget med 50-talets Stockholmsskolan att göra och bör bl.a. därför utgå ur programmet.

Ek- och hasselstråket fungerar utan stadsbyggnadskontorets idéer.

Den del av "**Brynzonen**" som föreslås förstärkas kan på intet sätt ersätta²⁽²⁾ förslaget att i stort sett förinta brynzonerna runt hela västra halvan av gårdet. Den orörda delen av Brynzonen klarar sig bra på egen hand.

Den **Kulturhistoriska konsekvensanalysen** är välbehövlig men får inte slarvas bort genom att ignorera vad som redan redovisats i den inledande Områdesanalysen (2013-09-11) i remissvaren och i synpunkterna från medborgarna.

Att planera exploatering av Nytorps Gärde och Hammarbyskogen utan konsekvensbeskrivning vad gäller dagvattenhantering är ansvarslöst. En gedigen **Dagvattenstrategi är därför mycket angelägen.**

Programförslaget gällande Hammarbyskogen är helt avhängigt av överdäckningen av Hammarbyägen. Förslaget att exploatera skogen bör därför läggas i malpåse intill dess man konstaterat att överdäckningen är genomförbar till rimlig kostnad,

4. Att Stadsbyggnadsnämnden begär en särskild analys för att försäkra sig om att programförslaget inte står i strid med:

Gällande regionplan för Storstockholm, RUFS 2010

Stockholms Stads Miljöprogram för åren 2012 - 2015

Stockholm Stads program "Den gröna promenadstaden",

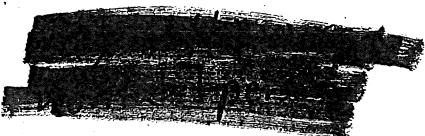
Riksdagens miljö kvalitetsmål, punkt 15: "God bebyggd miljö".

FN 's Barnkonvention

5. Att Stadsbyggnadsnämnden begär en särskild analys för att försäkra sig om att **kollektivtrafiken förstärks** (inte bara en eventuell T-baneutbyggnad utan också med goda bussförbindelser). Även utan bostäder i Hammarbyskogen och på Nytorps Gärde är kollektivtrafiken överbelastad. Detta medför ökat bilinnehav och därmed biltrafik och parkeringsbehov.

Vi vädjar slutligen att Stadsbyggnadsnämnden inte helt ignorerar en opinion som förutom-de i Samrådet inlämnade synpunkterna samlat in ~~snart 15 000~~ ^{över 20.000} namn mot exploatering av Nytorps Gärde och Hammarbyskogen. Att bostadsbyggandet i Stockholm varit eftersatt under lång tid, kan inte tas till intäkt för att nya bostäder var som helst och till vilken kostnad som helst alltid har högsta prioritet. Detta gäller i synnerhet som de som i första hand lider av bostadsbristen är de som har låga eller normala inkomster och saknar förmögenhet.

De öppna grupperna Rädda Hammarbyskogen och Skydda Nytorps Gärde

Till Stockholms Stadsbyggnadsnämnds ledamöter och ersättare

Ang. Program för Hammarbyhöjden och Nytorps Gärd Dnr 2012-10147

Vi, Grupperna Skydda Nytorps Gärd och Rädda Hammarbyskogen, kräver:

Att en representativ redogörelse från stadsbyggnadskontoret av inkomna remissvar och synpunkter, görs tillgänglig för såväl medborgarna som ledamöterna i stadsbyggnadsnämnden i god tid innan ärendet behandlas i stadsbyggnadsnämnden.

Att den föreslagna exploateringen av Nytorps Gärd tas bort från programförslaget!

Efter omfattande samråd med medborgarna ang. Program för Framtida Kärrtorp (med tidsperspektiv till 2030) beslutades år 2005 bl.a att "Nytorps Gärd är en del av stadens övergripande grönstruktur, vilket innebär att gårdens karaktär och funktion skall bevaras och utvecklas."

Skarpnäcks Stadsdelsförvaltnings Tjänsteutlåtande 2010-08-26 "I likhet med den områdesplanering som genomfördes i Kärrtorp vill förvaltningen att det skyndsamt tas fram ett områdesprogram för Björkhagen och Hammarbyhöjden. Syftet är att avvägningar ska göras av vilka platser som kan vara lämpliga för exploatering och vilka områden som bör sparas utifrån ett helhetsperspektiv." Stadsdelnämnden beslutade att överlämna tjänsteutlåtandet till Stadsbyggnadsnämnden och Exploateringsnämnden.

I Startpromemorian 2012 för det nu aktuella programmet står: "Programmet ska utreda hur Nytorps gård ska utvecklas för att möta kraven från en tätare befolkad omgivning." och "Arbetet förutsätter en noggrann kartläggning av gårdens nuvarande roll och en fördjupad dialog med de kringboende." Detta trots att bevarandet av Nytorps Gärd redan beslutats, i samråd med de omkringboende, i Programmet för Kärrtorp 2004/2005.

Det är inte förenligt med Stadsbyggnadsnämndens uppdrag till Stadsbyggnadskontoret, att föreslå att 35 - 50 % av gårdets yta skall exploateras med bilvägar och byggnader.

Att den föreslagna exploateringen av Hammarbyskogen tas bort från programförslaget.

Programförslaget strider bl.a. mot Stockholms Stads program "Den gröna promenadstaden: "En utgångspunkt för stadsbyggandet och för all planering, utveckling och skötsel av parker och natur, är att upprätthålla och stärka funktionerna i Stockholms ekologiska infrastruktur. Ingrepp som försämrar funktioner med regional betydelse ska helt undvikas." Det strider också mot gällande Regionplan RUF5 2010: "Tätortsnära grönområden och övriga natur- och kulturmiljöer ska i största möjliga utsträckning bevaras, samt utvecklas för att bidra till regionens goda miljövärden och invånarnas hälsa."

Hammarbyskogen är klassat som "ekologiskt särskilt betydelsefullt" och har mycket viktiga spridningsvägar och värdekärnor. Skogen är en av Sveriges få kvarvarande urskogar med träd som började växa på 1600-talet. Stadsbyggnadskontorets förslag innebär att över hälften av skogen exploateras och att en bilväg skär rakt genom skogen. Detta innebär att de enda spridningsvägarna till Årstaskogens Naturreservat odelas.

Hammarbyskogen har också ett mycket stort rekreativvärde för de boende i såväl Hammarbyhöjden som Hammarby Sjöstad, Att Hammarbyskogen föreslås bli naturreservat gör det än viktigare att inte besluta att skogen skall exploateras.

Tillsammans har vi hittills samlat ca ~~12 000~~ ^{20 000} namn som protesterar mot Stadsbyggnadskontorets programförslag avseende Nytorps Gärd och Hammarbyskogen!

Stockholm 7 maj 2015

Grupperna Rädda Hammarbyskogen och Skydda Nytorps Gärd

Gällande planerad förtätning av Björkhagen och Hammarbyhöjden

Stark opinion mot förtätning av Nytorps gärde

Stockholm växer, och vi medborgare uppmanas att "hänga med" i förtättningsplanerna.

Vi som uppmanas att hänga med, är boende som vill värna om Nytorps gärdes unika kvaliteter. Bland annat innehar gärdet fornminnen. Tusentals boende i Björkhagen, Hammarbyhöjden, Kärrtorp, Skarpnäck, Bagarmossen, Dalen, Skärmarbrink och Blåsut, nyttjar Nytorps gärde, även många hitresta från innerstaden. Just avsaknaden av den tätbebyggda tillrättalagda staden gör att folk söker sig hit. Nytorps gärde utgör en stor fri yta som uppskattas av alla åldrar för möjligheterna till sociala och kulturella aktiviteter, friluftsliv och idrott.

Varje dag året om joggar, promenerar, badar, åker skateboard, spelar fotboll går ut med hunden, cyklar, stavgår och skidåker hundratals personer på gärdet.

De möten för allmänheten, som utlysts av Stadsbyggnadskontoret har varit mycket välbesökta, och ger belägg för en stark opinion för bevarandet av Nytorps gärdes värden ur många skiftande synvinklar.

Fem tunga skäl att bevara Nytorps gärde som det är

1. Unik karaktär

Bevara Nytorps gärde för dess unika karaktär, en grön oas, med bland annat fornminnen och öppna ytor som älskas av tusentals människor. Eftersom Nytorps gärde inte är kuperat och utan höjdskillnader så är det ett av få kvarvarande grönområden som är lättillgängligt och passande också för personer med fysiska funktionsnedsättningar. Omfattande och tät nybyggnation i stadsdelen medför ökat behov av grönska och natur för alla. Nytorps gärde är också en plats som idag erbjuder många uppskattade arrangerade evenemang, som t ex riktig cirkus, musikevenemang, ballonguppstigningar, drakflygning, festivaler och den årliga majbrasan. Bland de organisationer som idag har glädje av gärdet kan nämnas Scoutkåren, Friluftsförbundet, SOS festival och de fem förskolorna som finns i närområdet.

De äldre personer som inte kan gå så långt behöver närheten till naturen. Nytorps gärde sammanbinder på ett naturligt sätt Dalen, Kärrtorp, Björkhagen och Nackareservatet. Att gärdet är ett öppet gärde ger trygghet och en ökad vilja att vistas på gärdet. Nytorps gärde är tillgängligt på ett unikt sätt utan att vara en "urban park" med tillrättalagda tråkiga ytor.

2. Hälsoaspekten

Vad får det för betydelse för människors fysiska och psykiska hälsa när den närliggande naturen förstörs? Nytorps gärde är mycket betydelsefull för oss som bor här, för att vi ska må bra. Tätt s.k. klimatsmart stadsutveckling befaras vara en hälsorisk. Inom socialmedicinsk forskning uppmannas ökat fokus på folkhälsa för en mer hållbar infrastruktur.

<http://www.socialmedicinsktidskrift.se/index.php/smt/article/view/917/727>

3. Kollektivtrafiken

Försämra inte en redan kaotisk trafiksituation. Stadsbyggnadskontoret anser i sin återkoppling på senaste boendemötet, att nybyggnation i Björkhagen/Hammarbyhöjden är att förorda, bland annat med tanke på den goda tillgången till kollektivtrafik. En missuppfattning är, att tunnelbanan skulle motsvara de boendes behov av smidiga kommunikationer. Redan nu är tunnelbanan, linje 17, överfull i rusningstid. Ökad befolkning i Björkhagen/Hammarbyhöjden/Kärntorp/Bagarmossen/Skarpnäck skulle kräva utbyggnad av kollektivtrafiken. Det är inte tekniskt möjligt att kunna öka turtätheten. För att möjliggöra detta skulle det krävas ett utökat antal spår från Gullmarsplan genom staden, vilket inte kan ske i närtid. Den gigantiska exploateringen av Globenområdet har redan medfört kaotiska trafikförhållanden.

4. Bygg på tvären

Det finns goda skäl att bygga på tvären istället för att göra hela Stockholm till innerstad, läs Per Wirtens tio punkter:

<http://www.perwitten.se/2013/05/stockholm-ar-storre-an-innerstaden?blogtexttype=2#.Ubl-A oHGLw.facebook>

"Det är viktigare att bevara karaktären och grönområdet än att bygga ihop området"- Stadsbyggnadskontoret kommenterar i sin återkoppling, denna synpunkt från boende, under rubriken - Skall beaktas: "Tanken är värdefull i det fortsatta arbetet".

5. Miljöaspekten

Stockholms läns landsting har nyligen utgett en rapport, gällande tillväxt, miljö och regionplanering. De gröna kilarna omnämns här som "sammanhängande rekreationsnatur- och kulturvärden". Nytorps gärde utgör en stadsnära del av den gröna kilen,, Nacka/Tyrestakilen, och är därför värdefull att värna om. Stadsdelsnämnden har noterat det stora förtätningstrycket och pekat på behovet av att ta ett helhetsgrepp om området för att klargöra vilka platser som kan vara lämpliga för exploatering och vilka som ska sparas. Förtätad byggnation minskar den biologiska mångfalden vilket ökar den globala uppvärmningen, visar en kommande FN-rapport. Översvämningar och andra naturkatastrofer ökar. Det finns exempel på stora städer som får lov att introducera förlorade ekosystem på nytt för att reducera olika risker som följer med den snabba urbaniseringen. Det är oerhört kortsiktigt och bakvänt att exploatera några som helst grönområden i staden, Nytorps gärde är ett av de få som finns kvar, var rädd om det!

Enligt vår mening är Nytorps gärde i befintligt skick en plats som måste sparas, för att kunna möta kraven från en tätare bebyggd omgivning!

Politiker i alla partier! Vi vill att alla berörda beslutsfattare noggrant prövar Stadsbyggnadskontorets programförslag utifrån ovanstående aspekter. Beakta att dessa områden har en unik karaktär, med unika upplevelsevärden, ta beslut därefter. Björkhagen/Hammarbyhöjden kan komma att än mer bli förebild för boenden som gagnar människors fysiska och psykiska hälsa.

Vi kräver:

- att det inte byggs bostäder på Nytorps Gärde
- att man inte förstör Nytorps Gärde och gör en "urban park"
- att man beslutar att bevara Nytorps Gärde till de som flyttar hit och till oss som redan bor här och till alla andra som använder Nytorps Gärde
- att planerad nybyggnation på Nytorps Gärde lyfts ut från områdesplanen och detaljplanen och skyddas till kommande generationer och till framtiden

Stockholm 2013 09 30

med vänliga hälsningar

Föreningen Skydda Nytorps Gärde och den öppna facebookgruppen Skydda Nytorps Gärde

Kontaktperson och ordförande: [REDACTED]

e-post [REDACTED]

Vi är en förening och en partipolitisk obunden facebookgrupp som har c:a ~~300~~ ⁵⁰⁰ medlemmar, det blir flera hela tiden. Vi har haft några möten och vi har samlat in namn på protestlistor i området och har ett stort stöd av människor som bor i stadsdelen och vill bevara gårdet till de som ska flytta hit och bevara gårdet till kommande generationer. Vi har haft en stor manifestation på Nytorps Gärde, söndag 1 september där vi stod över hela gårdet och bildade mänsklig kedja. Detta tillsammans med SOS festival. Vi var c:a 600 personer och lokalpressen skrev om denna manifestation. Snart ska vi ha en skärmställning om Nytorps Gärde bl a med foton på gårdet.

Möte torsdag 10 mars 2016 med representanter för Stadsbyggnadskontoret och Exploateringskontoret samt grupperna "Skydda Nytorps Gärd" och Rädda Hammarbyskogen".

I Startpromemoria för program för Hammarbyhöjden och Björkhagen (2012-11-26) står "Utveckling av Nytorps gärde som grön målpunkt i söderort" som en av fyra "delfrågor som bedöms få stor tyngd i programarbetet".

Såväl MP som V och S gick till val på att bevara Hammarbyskogens rekreativvärden och ekologiska värden, och att inte bygga alls eller möjligen bara lite på Nytorps gärde.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd har noterat:....."Som gott exempel lyfter stadsdelen fram den lyckade förtätningen av Kärrtorp, där en omsorgsfull medborgardialog varit en framgångsfaktor". **Den framgångsrika förtätningen av Kärrtorp inkluderade beslutet att INTE bygga på Nytorps gärde. Nytorps Gärd ligger huvudsakligen i Kärrtorp och inte i varken Hammarbyhöjden eller Björkhagen!**

Våra två namninsamlingar, "Skydda Nytorps Gärd" och "Rädda Hammarbyskogen" omfattar tillsammans en bra bit **över 20 000 namn**. Jämför detta med antalet boende i Björkhagen och Hammarbyhöjden!

Nytorps Gärd, i sitt nuvarande skick, har ett stort rekreativvärde för Stockholmarna. Det planerade bostadsbyggandet i närområdet förstärker dessutom behovet att skydda gårdens funktion som "grön målpunkt". Detta understryks ytterligare av att man planerar en ny gångväg över Nynäsvägen, för att underlätta för de boende i de planerade bostäderna i Slakthusområdet, att nå Nytorps Gärd och Nackareservatet.

Nytorps gårdens värde som "grön målpunkt" försämras drastiskt:

- Om skogsbrynen runt gårdet förstörs
- Om man bygger hus på gårdet
- Om man bygger bilvägar på gårdet
- Om man bygger "stadsvillor" öster om T-banan och förvandla den delen av gårdet till gångväg

Hammarbyskogens viktigaste värden är:

- Rekreativvärdet för alla, men speciellt för barn. Skolklasser och förskolegrupper från innerstaden besöker i stor utsträckning Sveriges enda urskog med tunnelbaneanslutning.
- Det ekologiska sambandet mellan Nackareservatet och Årstaskogen.

Hammarbyskogens värden förstörs:

- Om man drar bilväg från Hammarby sjöstad genom skogen.
- Om man bygger en stor trafikdragande skola i skogen
- Om man bebygger branten ner mot Hammarbyvägen.

Enligt pressuppgifter beräknas en överdäckning Hammarbyvägen kosta 1 miljard kronor och möjliggöra byggande av 750 bostäder. Det blir nära 1,4 miljoner/bostad innan bostadsbyggandet ens har börjat!

Nytorps gärde är gammal sjöbotten i en dalsänka och består av ett lager jord, vilande på 10 till 30 meter lera. Vad det kostar att bygga hållbara vägar och hus på fyra våningar och mer på sådan grund är vad vi vet inte utrett. Vad vi vet är att flera av de relativt nybyggda husen på Ystadvägen 111 - 127 redan har fått allvarliga sprickor ända upp på fjärde våningen.

Låt inte bostadsbristen bli ett alibi för att förstöra oersättliga värden och slösa bort medborgarnas pengar på dåligt genomtänkta byggplaner!

"Skydda Nytorps Gärd"

"Rädda Hammarbyskogen"